

(mapa Schrader). *El Vedau de Las Aras, el puerto de las Aras* Cercuran (XLVII, 87). La partida de Las Aras és en el vessant de Les Viles però estenen-se cap al de Vallabriga (xix, 64, 66, 79), i al de Vacamorta (XLVII, 116). El cim de la collada es troba a 2033 alt. (Gourdon, *Bu. Ass. Exc. Cat.* xi, 178). *DOC. ANT.*: *Aras* a. 1004, citat junt amb Magarofes: SerranoS, *NHRbg.* 383, a. 1044 cit. junt amb *Urmella* id. ibid. 44; *ipsum gradum de Aras* a. 1004, *in villa Ualle Apricha de Aras usque in Isavana* en tres docs. de c. l'a. 1043, MDuque, *Docs. de Ovarra*, 5.11, 128.5, 129.4, 130.3.

9) Pas de Collares 1510 alt., en el Montsec, entre Ager i Alsamora (Saint-Saud, *Bu. Ass. Exc. Cat.* iv, 135); però crec recordar que en un llogaret d'allí prop vaig anotar *kól d'áres*.

10) *Ares*: en el Maestrat: pas de muntanyes amb el poble que s'hi va edificar, al peu de la Mola d'Ares, per on es tramunta dels altiplans de Morella cap a les valls de l'alt Maestrat. El nom popular oït allí és *áres* (i prou): a Morella, i *Ares* (1935); o *áres del maestre* Benassal (1935); amb SGuarner, J.G. i March etc. hem estat d'acord a adoptar «*Ares del Maestrat*». *DOC. ANT. Molam d'Aras* 1157 afr. d'Alcanyís (Nic. Sancho, p. 587; *BHGeBAR.* i, 156); *Aras* 1178 (*BSCC* xvi, 386); 1203, MiretS, *TempH*, 254; *Aras* 1224 i 1225 (Huici i, 75, 95); *Ares* (*Cròn. de J. I.*, p. 179); *Aras* 1233, 1241, *GGRV* núm. 434; id. 1241, *BABL* xii, 171; *Canada d'Ares* 1249, afr. de Morella (Cpbr. de Cinc-torres xxviii, fº 19); *Ares* a. 1249 (xxviii, 10); *Aras* 1250, *BSCC* xv, 116; *Val d'Ares* 1277 (Soldevila, *Pere el Gran* i, vol. 2, A-83); *Ares* 1278 i 1284 (Mtz. Fdo., *Doc. Val. ACA* ii 473, ii 1916); *Aris* abl. 1382, *BSCC* xiv, 401; *Ares* 1443, Cpbr. de Mlla. fº 44vº; *Ares del Maestrat* S. xvi (*Mem. Muñoz, BSCC* xiv, 43). Amb observadores descripcions del poble i les serres, J. M. Espinàs, *A peu per l'Alt Maestrat*, pàgines 135-144.

11) *Ares del Bosc* te. de Benasau: MGadea, *T. del Xè* i, 172; Lz. Vargas c. 1774, i, 134.

Fora del domini cat.: 12) *Las Haras* o *La Zares* anys 1772 i 1781, avui te. de Lespinassière, ferme: encapçalat a tort *Lazare* (Sabarthès, *Di. Top. Aude*).

13) Forêt des *Hares* te. Mijanès distr. Foix (Arieja).

14) Col des *Ares* a l'O. de St. Gironns vora la ctra. entre aquesta ciutat i Antichan (1970).

15) Col des *Ares* en el Comenge entre Cazaumons i St. Pe d'Ardet.

16) Cugelà [= 'jaça'] *deus Ares* entre Lourde i Bagnères de Bigorra.

En conclusió: *Ares* és un topònim d'una gran freqüència en les terres catalanes, i que no hem sabut trobar a fora d'elles, més que en alguns llocs del vessant N. dels Pirineus, immediats al nostre domini. Potser n'hem de deduir que van influir en aquesta proliferació els fets històrics de tanta ressonància a què hem fet al·lusió, i qui sap si d'altres, ja anteriors, de la nostra fet bellícosa Península.

1 L'InuLC cita encara *collo de Ara* i *loco vocato Ara* en docs. de 1290 i tants; però potser és un homò-

nim car ho posa en la rúbrica *Est(agell)*. Més dades rosselloneses sobre *Coll d'Ares*, Pere Vidal, *Ruscino* III, 1913, 69.

S'*Aresta*, poss. del te. de Lluçmajor (xl, 121.20), Masc. 35C1, ja en el ma. Despuig, sens dubte de l'apellatiu *aresta*.

D'un *ARISTINIUS, amplificació del NP romà ARISTUS (Schulze, 128) (derivat del llatí *arista* 'aresta'), deu venir un NL *Aristiniano* a. 1014, o *Aristinnà* any 1067, de la rodalia de la SdUrg., que recull Aebischer (*Top.* 63), del Cart. de la SdUrg.: potser dependent del monestir de St. Serni de Tavèrnoles, si a aquest es refereix la localització «in apendicio Sancti Saturnini». Anteriorment ja en dos docs. del Cart. de Codinet: «in Aristingano» 928 i «valle Elinsitana in loco u. d. Aristingano» a. 904 (*Capbreu* de Codinet, § 19.7 i § 15.5): o sigui que era a la vall de Sta. Cília d'Alins te. Pallerols del Cantó.

ARESTE i ARESTUI

S'han de separar d'això, com a pre-romans, com ja ho mostren les terminacions *-tui* (o *-ui*) i *-te*.

ARESTUI, poblet agregat a Llavorsí (dr. del riu Noguera Pall.).

PRON. MOD. *alestúij* Esterri d'Àneu, i en altres pobles veïns *arestúij* (1920); a Baiasca, a Llavorsí i en el poblet mateix, vaig oir *arestúij*, 1959.

DOC. ANT. *Arestuy* (-scuy per evident err. de lectura) 1359 (*CoDoACA* xii, 76); *Arestuy* 1645, *Capbreu* de Rialb, fº 40rº.

ETIM. *-toi* és sufix viu i funcional en basc, amb valor colle., aplicat entre altres als noms de plantes. *Ar(e)itx* 'roure' generalment en basc, significat que en el dial. biscaí, es converteix en 'arbre', generalitzant-lo (Azkue, s. v.); *aretx* 'roure', 'arbre' (amb *-tx* diminutiva: Mitxelena, *Fon.* 192). En dial. suletí es registra el derivat colle. *baristiu*, *-tui* «robledal» (Azkue).

De la mateixa etimologia: *Alastuey* (al SO. de Jaca i S. d'Echo, MzPi., *RFE* v, i *E. T. C.* i, 143, núm. 45); probablement també *Alastrué* molt a prop d'Aínsa (*E. T. C.* i, 144, núm. 108) amb *r* repercussiva; però no hi confonguem *Eriste* de la V. de Benasc, que en català és *Grist*.

ARESTE. Vall, i extens paratge de muntanya, a l'alta V. Ferrera, dins la vall d'Àneu. És quasi al capdamunt: la que baixa dret al S. de la Pica d'Estats. Enumerades de dalt a baix, les de la dr. del riu són *Boet*, *arête*, *Soillo*, *Ribera de Tirvia*, *Pilanera*, *Costuix* i *Ose*. Com a pletes del terme d'Àreu, al NE. i N. del poble: s'enumeren, d'E. a O.: *arête*, *Soillo*, *Piranera*, *Costuix*, *Ose* ---, 1933, xxii, 36. Amb més detalls vaig recollir essencialment el mateix l'any 1935: «La vall que desemboca un poc més avall del Pla de Boet, i més amunt del riu de Sotillo; Pic de Sotillo, a la carena fronterera, entre el Pla de Boet i la Pica d'Estats» (1933).

ETIM. *Are(i)sti* «arboleda» i «robledal», en els ma-